

Πολιτιστικό Αναπτυξιακό Κέντρο Θράκης

Θωμάς Εξάρχου

*Οι Δωρεές των οικογενειών
Σταύρου Χατζησταύρου
και Παντελή Κουγιουμτζόγλου
στην Ξάνθη*

ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ
ΟΙ ΔΩΡΕΕΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΑΤΖΗΣΤΑΥΡΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΟΓΛΟΥ ΣΤΗΝ ΞΑΝΘΗ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 1999
ΣΕ ΧΙΛΙΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ, ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΘΡΑΚΗΣ
(0541-73808), ΠΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

ΣΤΗΝ ZOOM ART GROUP (0541- 21185),
ΕΓΙΝΕ Η ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ, Η ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΙ Η ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

ΣΤΗ ΧΡΩΜΟΣΥΝΘΕΣΗ Θ.ΜΟΡΦΙΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε (051-246462),
ΕΓΙΝΑΝ ΟΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ

ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΜΜΑ Α.Ε (0541- 70992),
ΕΓΙΝΕ Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΣΕ ΧΑΡΤΙ 'ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ' 170 gr.

ISBN 960-85578-3-6

Πρόλογος

Στις 2 Απριλίου 1998, στη διασταύρωση των οδών Ορφέως και Αντίκα, έγιναν τα εγκαίνια του αναστηλωμένου αρχοντικού της Άννας Καλούδη - Κουγιουμτζόγλου που δωρήθηκε από την τελευταία στο Δήμο Ξάνθης.

Το ιστορικό για το κτίριο και τις δωρήτριες, γενικά, οικογένειες του Σταύρου Χατζησταύρου και του Παντελή Κουγιουμτζόγλου αναπτύχθηκε από εμένα.

Εκείνο το κείμενο του ιστορικού του κτιρίου, συμπληρωμένο με νέα στοιχεία, αποτελεί την παρούσα εργασία.

Πιστεύω πως η δημοσίευσή της με τη σημερινή μορφή, συμβάλλει στην ενημέρωση ευρύτερου κύκλου ενδιαφερομένων.

Επαινώ το Π.Α.ΚΕ.ΘΡΑ. για την ευαισθησία που δείχνει στην έκδοση εργασιών που φωτίζουν θέματα της ιστορίας αυτής της πόλης.

Θωμάς Εξάρχου
Φεβρουάριος 1999

Οι Δωρεές των οικογενειών Σταύρου Χατζησταύρου και Παντελή Κουγιουμτζόγλου στην Ξάνθη

Η πόλη αυτή μέσα στις ατυχίες της είχε και την καλή της τύχη. Μερικοί πολίτες της, που άνθισαν οικονομικά, αποφάσισαν, είτε μια φορά είτε σταδιακά, πριν φύγουν από ζωή, να δωρίσουν μέρος της ακίνητης και κινητής περιουσίας τους σε κοινωφελείς οργανισμούς.

Πολλά από τα κληροδοτήματα μένουν αναξιοποίητα και η αξιοποίηση πολλών δεν έχει σχέση με την επιθυμία των δωρητών. Η όχι καλή αυτή εικόνα δεν έχει τοπικό χαρακτήρα.

Αφορμή για τα παραπάνω και όσα ακολουθούν έδωσαν σε μένα οι δωρητές-ευεργέτες της πόλης μας: ο Σταύρος Χατζησταύρος, οι θυγατέρες του Πολυξένη Κουγιουμτζόγλου, και Ευαγγελινή Βάρδα και η εγγονή του Άννα Καλούδη.

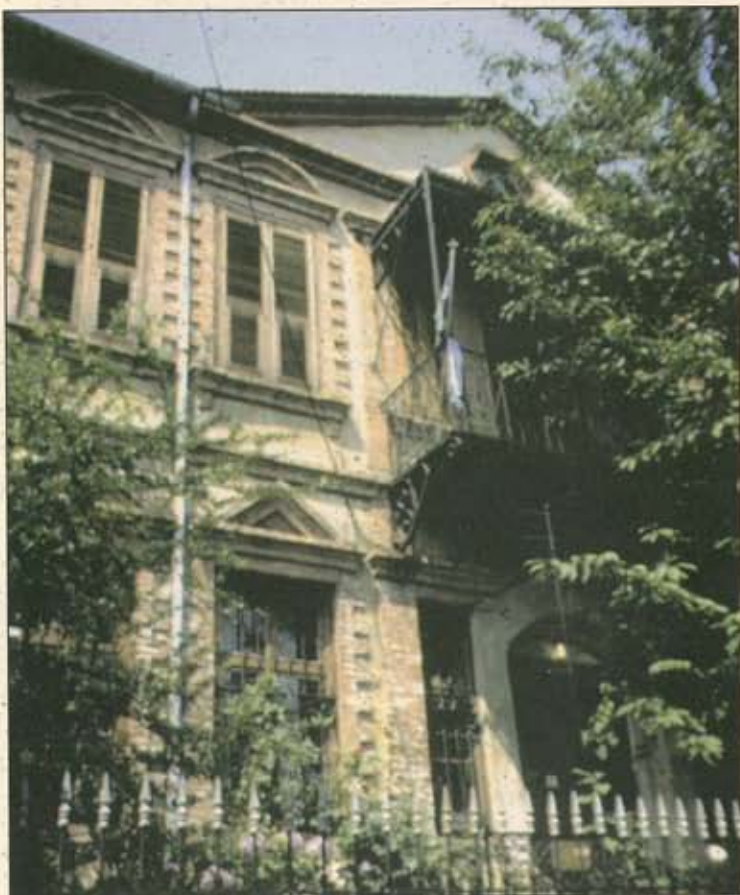
Στις 2 Απριλίου του 1998, στη διασταύρωση των οδών Ορφέως και Αντίκα, έγιναν τα εγκαίνια της ανασύλωσης του εκεί κτιρίου. Το αρχοντικό αυτό, όπως συνηθίζουμε να καλούμε αυτά τα παλιά κτίσματα, οικοδομήθηκε το 1877 από τον καπνέμπορο Βασίλειο Κουγιουμτζόγλου που το παραχώρησε στο γιο του Παντελή επίσης καπνέμπορο (πέθανε το 1922). Τελικά περιήλθε στην κόρη του Άννα που παντρεύτηκε τον Κώστα Καλούδη, γιατρό ηπειρωτικής καταγωγής.

Αρχοντικό στη γωνία οδών
Ορφέως και Αντίκα.
Φωτογραφία Χρ. Πάνσογλου

Το αρχοντικό αυτό έχει έκταση 260 m² περίπου και όγκο 2.500 m³ και το άλλο αρχοντικό, είκοσι μέτρα παραπέρα, στο οποίο στεγάζεται

σήμερα το Λαογραφικό Μουσείο της Φιλοπρόοδης Ένωσης Ξάνθης, έχει έκταση 218m² και όγκο 1.700m³. Και τα δύο δωρήθηκαν στη Στέγη Γραμμάτων και Καλών Τεχνών του Δήμου Ξάνθης στις 18.11.1971 από την Άννα, χήρα του Κώστα Καλούδη, με συμβολαιογραφική πράξη που υπεγράφη στην Αθήνα μεταξύ της δωρήτριας και του τότε δημάρχου Ξάνθης, Γιάννη Αγκόρτζα.

Λαογραφικό μουσείο.
Φωτογραφία Χρ. Πάντσουλου.

Πάντοτε σε κάθε πράξη υπάρχει κάποιο παρασκήνιο. Στο συγκεκριμένο παρασκήνιο κινήθηκε ο Γεώργιος Παπαναστασίου, ο οποίος ήτανε ένας από τους τρεις ιδρυτές της Φιλοπρόοδης Ένωσης Ξάνθης.

Ο Γεώργιος Παπαναστασίου, με το χαιδευτικό Γούλας, ζούσε στην Ξάνθη μέχρι το 1970. Ήταν ένας άριστος «καπνός». Με τον όρο αυτό προσδιορίζω αυτόν που γνωρίζει, θεωρητικά και πρακτικά το κύκλωμα του καπνού. Έγραψε άρθρα και εξέφρασε απόψεις για τον καπνό, υπήρξε καπνομεσίτης και καπνέμπορος. Η καταγωγή του Γ. Πα-

παναστασίου ήταν ηπειρώτικη, όπως και η καταγωγή του γιατρού Κώστα Καλούδη. Γνώριζε έτσι την Άννα Καλούδη και σαν Ξανθιώτισσα αλλά και από την κοινή καταγωγή με τον άντρα της.

Το 1970 μου είχε πει προφορικά, πως προσπαθούσε να πείσει την Άννα Καλούδη να δώσει τα δύο τελευταία κτίσματα που της είχαν απομείνει στην Ξάνθη, στη Στέγη Γραμμάτων και Καλών Τεχνών. Μου είχε πει ότι υπέμνησε στην Α. Καλούδη την ηπειρωτική καταγωγή και σχέση του ίδιου και του συζύγου της. Στο παρασκήνιο έπαιξε μικρό ρόλο και ο φαρμακοποιός Δημήτριος Κοκμάδης και η μητέρα του που γνώριζαν την Άννα Καλούδη. Να σημειωθεί εδώ πως και ο Δ. Κοκμάδης είχε βορειοηπειρώτικη καταγωγή και τόσο αυτός όσο και η μητέρα του βρισκότανε στην Αθήνα και είχαν επαφή με την Α. Καλούδη.

Τελικά, μετά την αίσια κατάληξη, το Δημοτικό Συμβούλιο της Ξάνθης στη συνεδρίασή του στις 06.12.1971 ανεκήρυξε την Άννα Καλούδη επίτιμο δημότιδα και ευεργέτιδα της Ξάνθης. Επίσης, με απόφασή του ανεκήρυξε επίτιμους δημότες τον Παναγιώτη Σταματιάδη (ανεψιό της Α. Καλούδη) και τη γυναίκα του Υπατία, για τη συμβολή τους στη δωρεά. Τέλος απένειμε δημόσιο έπαινο στον Γεώργιο Παπαναστασίου.

Η δωρήτρια δηλώνει στη συμβολαιογραφική πράξη ότι το αρχοντικό της γωνίας Ορφέως - Αντίκα το δωρίζει στη μνήμη των γονέων της Παντελή και Πολυξένης Κουγιουμτζόγλου, ενώ το αρχοντικό του Λαογραφικού Μουσείου στη μνήμη του παππού της Σταύρου Χατζησταύρου. Σε σχετικό διάγραμμα (στο τέλος της εργασίας) φαίνεται το γενεαλογικό δέντρο της Άννας Καλούδη, με το οποίο ο αναγνώστης κατατοπίζεται.

Η δωρήτρια δωρίζει τα αρχοντικά για να φανεί ωφέλιμη στο Δήμο Ξάνθης για την εκπλήρωση των σκοπών της Στέγης Γραμμάτων και Καλών Τεχνών.

Στις 21/12/1971 η Άννα Καλούδη με επιστολή της στον Δήμαρχο Ξάνθης γράφει:

«Μοναδική μου ευχή είναι η δωρεά μου προς την Στέγη να πιάνει τόπον. Μήχια και ανομολόγητη ελπίδα είναι να είμαι μμητάς, ίσως όμως να ζητώ με αυτό πολλά μέσα εις έναν κόσμο που αοχίζει να παίρνει άλλους προσανατολισμούς. Μένω επομένως εις την πρώτην μου ευχήν: Τα σπήτια να αποκτήσουν έναν Εθνικόν Προορισμόν».

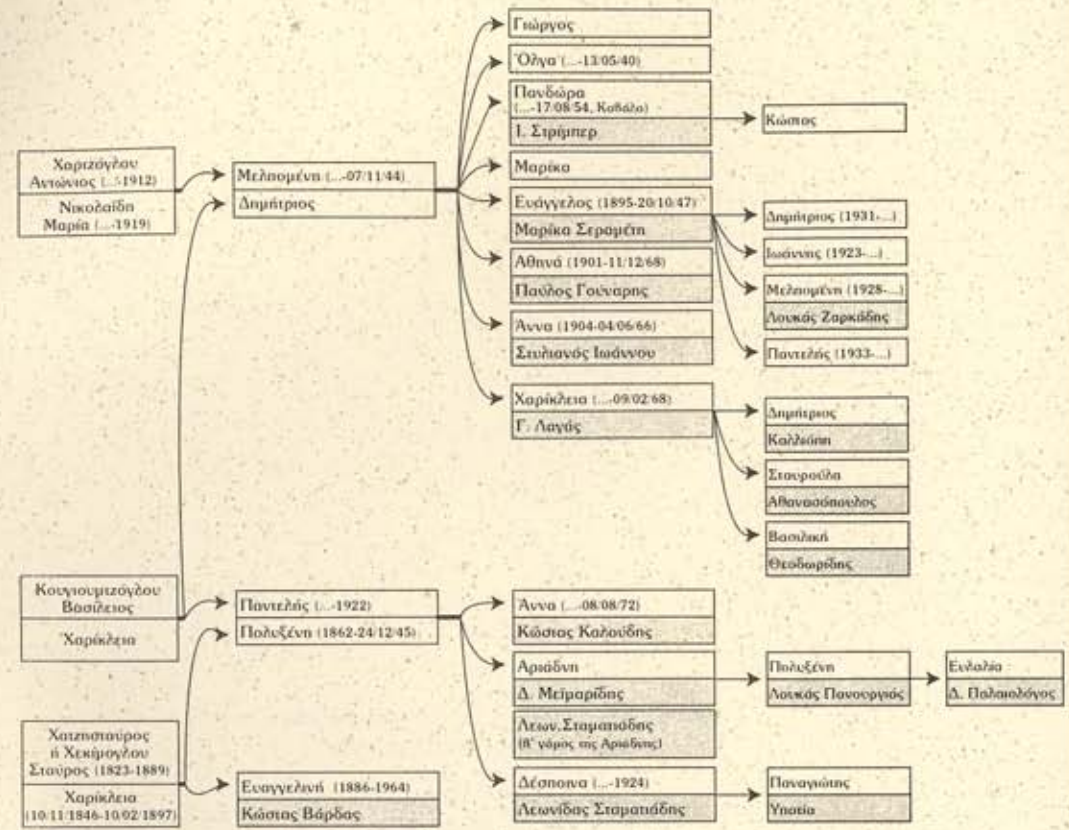
Μοναδική μου ευχή είναι η δωρεά μου προς την Στέγη να πιάνει τόπον. Μήχια και ανομολόγητη ελπίδα είναι να είμαι μμητάς, ίσως όμως να ζητώ με αυτό πολλά μέσα εις έναν κόσμο που αοχίζει να παίρνει άλλους προσανατολισμούς. Μένω επομένως εις την πρώτην μου ευχήν: Τα σπήτια να αποκτήσουν έναν Εθνικόν Προορισμόν.

Από την τελευταία σελίδα του βιβλίου, του Θωμά Εξάρχου:

**“Οι Δωρεές των οικογενειών
Σταύρου Χατζησταύρου
και Παντελή Κουγιουμτζόγλου
στην Ξάνθη”**

όπου και αναγράφεται το γενεαλογικό δέντρο των οικογενειών:

1. Αντωνίου Χατζζόγλου
2. Βασίλειου Κουγιουμτζόγλου &
3. Σταύρου Χατζησταύρου

Στα λευκά ορθογώνια σημειώνονται τα παιδιά των οικογενειών και στα σκιασμένα ορθογώνια οι γαμπροί και οι νύφες.
Επιμέλεια - Αρχείο: Θωμά Εξάρχου.

ΠΗΓΕΣ:

1. Αρχείο Κωστα Στ. Βλαχοπούλου (Εφημερίδα «Προοδευτική» του Σταύρου Βλαχοπούλου).
2. Αρχείο Δημοτικής Βιβλιοθήκης.
3. «Θρακικά Χρονικά» Στέφανου Ιωαννίδη.
4. Υποθηκοφυλακείο Ξάνθης.